

ÍRÁSOK A SZERVEZETT MUNKÁSBÓL

KÖSZONTÓ SZAVUNK

A magyar nyelvű Szervezett Munkás megindítása a jugoszláviai munkásmozgalom egy nagy szükségletét fogja kielégíteni. A nagyszámú magyar ajkú munkásságnak módja lesz ekként nemcsak állandóan figyelemmel kísérni a szakszervezeti munkásmozgalom fejlődését, hanem élénken részt is venni a szakszervezetek újjáteremtésében, valamint a harcokban, amelyeket a tőke offenzívája számunkra már előkészít. Ezzel el fog hárulni az öntudatos jugoszláviai munkásság szellemi és a tettekben nyilvánuló egységének nagy akadálya, mert magyar elvtársaink az ő Szervezett Munkásuk révén szoros lelki kapcsolatba jutnak a jugoszláv proletariátussal, fegyvertársukkal a kérlelhetetlen osztályharcban, akiben már eddig is sok közös harcban küzdöttek, túrtek és szenvedtek.

Eddig az anyagi eszközök elégtelensége volt az oka, hogy magyar nyelvű szaklap nem jelent meg, de most magyar elvtársaink öntudatosága, akarata és áldozatkészsége ezen az akadályon is győzelmet aratott. Semmi kétségünk benne, hogy a Szervezett Munkás megindítása magyar elvtársaink nagy tömegében lelkes fogadtatásra fog találni, annál is inkább, mert a magyar munkásság mindig is a harcos proletariátus legelső soraiban küzdött.

A munkáosztály helyzete Jugoszláviában minden mértéken felül nehéz. Több mint két éve már, hogy a tőke offenzívája tombol a proletariátus ellen a fehér terror brutális formájában . . .

. . . A tőke ezen új hadjárata, amelynek célja az, hogy a munkásság minden ellenszegülését a kizsákmányolás ellen letörje, ez a hadjárat a legnagyobb veszedelem, amely a proletariátust fenyegeti. Ezen hadjárat

* Szemelvények a MUNKÁSÉLET c. könyvből. Forum, Újvidék, 1973.

ellen egyesíteni és mozgósítani kell Jugoszlávia egész proletariátusságát, nemzetiségi, vallási és politikai különbség nélkül, mert csak társult, egyesített erővel verheti vissza eredményesen a proletariátus a tőkés rohamát, így szerezheti vissza elvesztett jogait, így érheti el nyomorúságos helyzetének javulását.

Egész Jugoszlávia független szakszervezetei ma ezen célból folytatnak küzdelmet a proletariátus egységes frontjáért a tőkés egységes frontja ellen.

Ebben a küzdelemben, az öntudatos proletariátus egységes frontjáért folyó küzdelemben, a magyar ajkú proletárok nem maradhatnak hátul, és nem is fognak hátul maradni. Tudják ők jól, hogy az embertelen kizsákmányolás ellen és a felszabadításért folytatott nehéz küzdelmekben súlyos és számos áldozat vár rájuk, de azt is, hogy a munkásokat senki más nem fogja felszabadítani, mint maguk a munkások.

Üdvözljük Jugoszlávia minden magyar ajkú proletárját ezzel a kiáltással:

Éljenek a független szakszervezetek!

Éljen a kérlelhetetlen osztályharc!

Éljen az egységes proletárfront!

*A Jugoszláviai Központi Szövetségi
Szakszervezeti Tanács*

EGY BRODI SÁRGA CSOKOR

(A szerkesztőség majdnem változás nélkül közli ezt a levelet. Írása kissé kemény. Látszik, hogy olyan kéz írta, amely nemcsak a vasat tudja ütni, amúgy istenigazában, hanem szükség esetén meg tudja nyomni a tollat is. Hisszük, hogy az a kéz nem veszít keménységéből az eljövendő nagy harcokban sem, amelyek a proletariátusra várnak. Előre! egyesülten és keményen.)

A múlt év júniusában, amikor a vagongyár megkezdte munkáját, Jugoszlávia minden részéből sereglettek ide a nincstelen proletárok. Természetesen a már itt levő munkásság minden erejét latba vetette, hogy zárt sorokba szervezze a jövevényeket. De sajnos, akadtak közöttünk egyesek, akik már kezdettől fogva saját tányérnyaló politikájuk részére akarták megnyerni az újonnan jöttek részét. Hanem amikor látták a legteljesebb összetartást, nem merték tovább folytatni aknamunkájukat. Amikor a gyárnak háromszor is ellenünk intézett támadását visszavertük,

akkor behúzták a farkukat, mint a gyáva, de rosszindulatú ebek. Beköszönt azonban a tél, s a mi újdonsült jugoszláv hazafiaink, a gyártulajdonosok, ezek az eddig is magyar munkásvéren és izzadságon hízott kapitalistáink, elérkezettnek látták az időt, hogy összeszűrjék a levét a sajnos mindenütt található söpredékkel.

Vegyük sorra őket: egyike ezeknek Zinauer Engelbert úr. A beképzelt majom, aki azt hiszi magáról, hogy ő van egyedül arra hivatva, hogy a munkásságot nehéz helyzetéből kivezesse. Mi azonban arra kérjük, hogy kímélje meg a munkásokat az új megváltó úr az ő megváltásaitól. Legyen inkább arra gondja, hogy ne kelljen szégyenkeznie a nadrágja miatt Donáth igazgató úr előtt, ha már olyan jó barátságban vannak, hogy hálótársak is lehetnének. Ő meg a Donáth igazgató úr.

Fáj ugyan a szívünk a drága papírosért, de birizgáljuk meg Savić Markót is. Róla csak annyit, hogy az ő életrajzát megörökítették már a rendőri és a bírósági akták. Ne higgye azonban senki, hogy a munkásság érdekeiben kifejtett működése miatt történt ez meg vele. Korántsem. Egészen más oka van ennek. Donáth úr meg az egész igazgatóság büszke lehet ennek a mákvirágnak a barátságára. Pfuj!

A harmadik ebben a társaságban a Ljudevit Sarkandi úr, aki amíg a bizalmi férfiú volt, végigzsarolta a munkásságot. Hogy miért? Hát ezért, mert ez az úriember nagy antialkoholista. S mindt ilyen, elvből szörnyű nagy pusztítást visz végbe az alkoholban, csakhogy mennél kevesebb maradjon a világon ebből a méregből. Mivel ez azonban egy kissé drága sport, a kereset pedig nem sok, s a munkásoknak is időközben megjött az eszük, és nem hagyják a bizalmítól zsarolatni magukat, hát új forrást kellett keresni, hogy az alkoholpusztítás nemes munkája és előkelő sportja abba ne maradjon. S megtalálta a zsák a foltját, azaz Sarkandi úr a Donáthját. Gratulálunk mind a kettőnek.

A negyedik drágálatos virágszál ebben a csokorban Rakic Dragutin. Négyük közül ez még a legtisztességesebb, mert ez jelenleg Brodban nem sok vizet zavar. De valahogy ne gondolja, hogy mi nem tudjuk, merre jár ő. Veszedelmes út az agitációs út, s a fizetés mellé, amit a Bracinactól meg Donáthtól zsebre vág, nagyon könnyen megkaphatja a munkásság vasökle fizetését is. Csak sokat járjon a korszó a kútra!

Tovább. A legújabb kikeleti hóvirág a Pentz József úr. Gyenge még a lelkem, ez a siheder, ez a tejfölös szájú kis csámpás, aki „kint a bárány, bent a farkast” játszik velünk, és azt gondolja, hogy jóban lesz az igazgatósággal, de jóban lesz velünk is. A kis ártatlan emellett mind a két részen kémkedik. De nem oda Buda! Kedves kis hamis Pentz Barátunk, mi ilyesmikben sokkal érettebbek vagyunk, semhogy ön a csirkeeszével minket félre tudna vezetni.

Eltvársak! Munkatársak! Ezek a semmirevalók, ezek a munkásság ki-

vetettjei agitálnak, utaznak, toboroznak nemcsak a vagongyár pénzén, hanem azon elvtársaink pénzén is, akiknek a vezérük az a hírhedt politikai kalandor, Bracinac úr, aki velük együtt iszik a brodi vendéglőben a vagongyár és híveinek pénzén, amíg mi koplalunk. S az ilyen emberek tárgyalják le literek mellett az akkordmunka bevezetését. Szégyen Bracinacra és szégyen az egész társaságra.

Elvtársak! Ne hallgassatok ezekre az országfutókra, akik azt ígérik, hogy gyertek Brodba, lesz mindentek, ad a gyár mindent! Igen, mindentek lesz, csak betevő falatotok nem! Még a száraz kenyérre valót sem tudjátok megkeresni, mert ha csak egy kicsit is jó volna az, amit ők akarnak, mi nem volnánk már öt hete az utcán, nem szaladnánk talán a jótól! Azt mondják, hogy 300 ember dolgozik a gyárban. Nem igaz! Csak a tányérnyalók, gyávák dolgoznak, amilyenek a Bences, Pécsi, Erdélyi, Somogyi, Oláh, ezek a kevesen, ezek a huligánok, akik miatt nekünk is szégyenkeznünk kell, mert magyarok és mert nem igazi társak.

Elvtársak! Legyetek résen! Utasítsátok vissza az aljas merényletet, amit ezek ellenünk terveznek. Ők a szervezetet akarják szétrobbantani mindenáron. Mint minden rossznak, ennek is csak vége lesz egyszer. Ha nem holnap, de holnapután bizonyosan! Mi tudni fogjuk kötelességünket, mert ha mi elbuknánk, akkor rátok is hamarosan rákerülne a sor, hogy nektek is az egész vonalon rosszabb munkafeltételeket diktáljanak a munkásnyúzó kapitalisták.

*Elvtársi üdvözléssel
a brodi sztrájkoló magyarok*

MIT OLVASNAK A MI MUNKÁSAINK

Ez egy olyan kérdés, melyre valóban nehéz feleletet adni, de legkevésbé kielégítő feleletet. Hogy megmondhassuk, hogy mit olvasnak a mi munkásaink, szükséges megállapítani, olvasnak-e valóban valamit? Sajnos, a mi munkásaink nagyobb része nem olvas semmit. Ez nem éppen csupán az ő bűnük. Munkásaink legangyobb része azért nem olvas semmit, mert nem tud olvasni, mert analfabéta. A mi országunkban igen nagy a száma azoknak, akik nem tudnak olvasni. De még nagyobb azoknak a száma, akik csak olyan mértékben tudnak olvasni, amilyen mértékben nem tudnak. Alig tudják aláírni a nevüket, hogy az olvasásról ne is beszéljünk. S ilyen munkások többnyire a faluk szüleményei. Nagyon kevés akad közöttük, aki önmaga tanul meg olvasni.

Itt nem azokról van szó, akik nem tudnak vagy alig tudnak valamit

olvasni, hanem azokról, akik írni és olvasni tudnak és mégsem olvasnak. Különböfélé okokat hoznak elő, hogy miért nem olvasnak. Egyesek azt mondják, hogy nincs idejük, a másik része, hogy fáradt a munkától, némelyek, hogy rosszul vannak az olvasás miatt. De ezek a kifogások mind csak kifogások, melyek nem mentik fel az ő nemtörődömségüket az olvasás, illetve a saját művelődésük iránt. Az ember, aki tanulni és művelődni akar — amit csak könyv és újságolvasással bír elérni —, talál magának mindig időt, hogy valamit elolvasson. Ami a fáradságot illeti, a munka miatt, igaz, hogy sok munkásnál fennáll, különösen azoknál, akik naponta 10, 12, 14 és több órát dolgoznak, ami országunkban, sajnos, dacára a létező szociális törvényeknek, mégis megtörténik. De mit szólnak igazolásukra azok a munkások, akik valóban nyolc órát dolgoznak naponta? Ők nem mondhatnak természetesen semmit. Nem beszélhetik ki magukat sem azzal, hogy nincs idejük, sem hogy a munkától fáradtak. Annál kevésbé, mert elég idővel rendelkeznek a kávéházhoz, a futballhoz, és egyéb egészen ártalmas dolgokra. Ők egyszerűen nem akarnak olvasni, mert nem érzik szükségességét, hogy kulturálódjanak és tanuljanak. Ők azt hiszik, hogy nekik elég az, amit tudnak, ha mindjárt a jelenlegi igen emelkedett tudomány mellett nem is tudja az ember megtanulni magának még a legszükségesebb dolgokat sem, amire szüksége van. Ezek a munkások olvasás helyett más dolgokkal foglalkoznak, amiért öntudatlanok maradnak. A kapitalisták és munkaadók ezeket a butákat legjobban értékelik is, mert ők a legalázatosabb és legsajnálattamértőbb áruik a gyárban és a műhelyben.

Azonban tény, hogy fönnáll egy nagy rész a munkásoknál, különösen a szakmunkások között, akik olvasnak, de az a kérdés, hogy mit olvasnak. Ez az éppen, ami arra indított, hogy erről írjunk. Ezek a munkások, mondhatjuk 90 százaléka, minden mást olvasnak, csak éppen azt nem, amit a munkásnak mint proletárnak olvasni kell! Ők legtöbbszörre olvasnak különféle burzsuj újságokat és regényeket, és pedig a legrosszabbakat (Rinaldó Rinaldinit, Dzsek Trboszek, Julija és ehhez hasonló irodalmi szemetet). Ezeket a regényeket úgyszólván falják, miként hogy falják a burzsóá lapokból azokat a buta szenzációkat, pikantériákat, amiket ők írnak. Nem sajnálják kiadni pénzüket sem az ilyen újságokért, sem az ilyen ponyvaregényekért, amelyekből a valóságban butulnak és mérgeződnek. De sajnálnak venni egyetlen proletárlapot is, avagy proletárkönyvet vagy brosúrát, melyekből valóban, mint munkások megtanulhatnának valami okosat és jót. Ők támogatják a kapitalista sajtót és kapitalista irodalmat, melyek mind a munkásság érdekei ellen vannak irányítva, de saját munkássajtójukat nem támogatják, és innen van az, hogy a saját munkásirodalmukat nem akarják támogatni. Innen van az,

hogy a munkáslapok tönkremennek vagy nehéz finansziális viszonyok között tengődnek, míg a kapitalista lapok még jobban terjednek és gazdagodnak. És senki sem kérdi ezen öntudatlan munkások közül: mikor és hogyan veszik a kapitalista lapok a munkásokat és az ő érdekeiket vádelmükbe? Ha ezt a kérdést föltennék maguknak, megkapnák a választ, hogy ez sohasem történt és nem is fog megtörténni. Ők tehát támogatják a saját osztályharc ellenségüket, fegyvert adván a kezükbe, hogy ezzel tönkretegyék önmagukat.

Régi közmondás: Ki mint vet, úgy is arat. Így van ez azokkal az öntudatlan munkásokkal is. A helyzetük mindig jobban és jobban rosszabbodik, mert ők nemcsak hogy nem küzdenek, de még nem is kísérik szemmel azt, ami őket magukat érinti.

HOGYAN TESZIK TÖNKRE A VAJDASÁGI PARASZTOKAT

Vajdaságban ma úgy-ahogy, keresztülvitték már az agrárreformot. A nagybirtok a magyar grófok és bárók kezéből az újdonsült szerb földesurak és radikális politikusok kezébe került. Csak a gazdák nevei változtak meg, különben minden a régi maradt: akiknek a föld nem szükséges és akik nem földművelésből élnek, nagyon is sok jutott, akiknek a föld nagyon kellene, semmi sem. Az agrárreformról szóló törvény, úgy látszik, csak a magyar földesurakat akarta megfélemlíteni, hogy áron alul adják el birtokaikat a szerb tőkéseknek, radikális képviselőknek és politikusoknak. A nagybirtok elleni támadás mindjárt megszűnt, amint a föld a radikális tőkések kézbe került. Ma ezek egységesen védik a nagybirtokot, mert hiszen az agrárreformmal elérték azt, amit akartak, megkaparintották a nagybirtokokat, és aki még ezután is elégedetlen és lázong, az az „állam ellen tör”. Ime, hogy folyt le az agrárreformmal való nyomorult spekuláció és csalás: a háborúban részt vett nincstelenektől, akiknek a számára a föld a nyomor előli menekülés és a kenyeret jelenti, ezt a földet elrabolták, hogy millióikat megduplázzák.

És ennek így is kellett történnie. Maguk a parasztok a hibásak ezért. Az 1919-iki forradalom idején a szegényparasztok hagyták, hogy gondoskodjanak róluk, és hogy jövőjükéről a nemzeti tanácsokban az urak döntsenek. Megengedték a magyar uraknak és szolgálíknak, hogy bőruk-ról egyezkedjenek a szerb tőkésekkel. Később sorsukat a radikális és más párti képviselők kezébe tették le. És ezek a képviselők mesterien gondoskodtak —, de saját zsebükről. Ők ma száz és száz lánc birtokosai,

míg a parasztok föld nélkül maradtak. Ismételjük, a főbűnösök a parasztok, mert már a szerb költő Dositej is mondta:

Nem az a bolond, aki megeszi a pogácsát,
hanem aki adja.

*

Az a kis föld pedig, amit mégis fölosztottak a dobrovoljacoknak és a szegény parasztoknak, már százszor visszavándorolt a régi kezekbe, vagy azokéba, akik kiosztották. Úgy látszik, hogy a földet csak azért osztották ki, hogy ezzel azok, akik uralkodnak, a parasztokat függésben tartsák, és hogy bármikor megfélemlíthessék őket. Ingyen osztották a földeket, ingyen is vették el. Hagyták az embert, hogy szántson, vessen, hogy aztán elrabolhassák a bevetett földet. Körülbelül senki sem biztos ma annak a földnek a birtokában, amelyet kapott. A kormány azonban kieszelt még egy módot, hogy tehetnék tönkre a kisparasztot. Elrendelték, hogy több helyen új földmérést eszközjének. Mert a föld elvevésével sújtják azokat, akik nem a radikálisokra szavaznak, és egy keveset már csak azért is el kell venni, hogy a következő választásokra is legyen elég szavazó. Ezen földmérések miatt megtiltották a parasztoknak, hogy szántsanak, most pedig sem nem mérik a földet, sem fölshántani nem engedik. A múlt években bebizonyosodott, hogy azokon a földeken, amelyeket idejében szántottak és vetettek be 14—15 mázsa termett, azon pedig, amelyet ilyen akadályok miatt későn műveltek meg, nem termett több 4 méternél. Ezek a földmérések és a szántási tilalom éhségbe és az összes ilyen parasztok végromlásához vezetnek.

*

Ez csak egy része annak, hogy a parasztokat nyomják el és juttatják tönkre ezeken a vidékeken. Mi azonban továbbra is írni fogunk a támadásokról és a jogtalanságokról, amelyek a parasztokat érik. Most pedig figyelmeztetjük a szegényparasztokat, soha egy országban sem kapott a falusi szegény az uraságtól földet, hogy megkönnyítse az életét! Ahol a paraszt megbízik az uraságban, és a gazdagok pártjától várja helyzetének javulását, mindenütt csúfosan becsapják. A parasztoak csak ott jutottak földhöz, ahol sorsukat maguk kezébe vették, ahol maguk gondoskodtak magukról és egyetlen szövetségükre, a munkásságra támaszkodtak!

LÉDERER-URADALOM GAZDATISZTJEINEK TERRORJA AZ URADALOM CSELÉDSÉGEIVEL SZEMBEN

(Bánáti munkáslevelezőnkől)

Az osztálytudatos munkásajtó kell, hogy eljusson minden üzem, gyár és földbirtokos robotosai közé — hirdetve az osztályharc igazi eszméit, megismertetve azokat a harci fegyvereket, amikkel sikeresen harcolhatnak a tőkés társadalom rablói és azok osztályhordozói ellen. El is jut mindenüvé a munkásosztály, a proletárság lapja mindenüvé, s fáklyaként bevilágít a legeludogottabb proletárviskókba is, s élőképként tárja a dolgozó tömegek elé mindazt a nyomorult, nincstelenséget, szenvedéseket, amiket a mai, kizsákmányoló kapitalista társadalom juttat osztályrészüll az elnyomottak számára!

A világító proletárfáklya halad előre a saját útján, és nem kerüli ki bizony még a Léderer uraság 10 ezer holdakra menő uradalmát sem. Megvilágítja azt a terrort, amivel az uradalom cselédeit megfélemlíteni igyekszik a kapitalista vezérbandita tisztikara.

A proletárvért szopó gazdatisztek — rangos hajcsár urak — tudomására jutott, hogy az elnyomott és kizsákmányolt cselédek tudásvágygal szívják magukba a proletársajtó igazságot hirdető sorait. Megtudták, hogy ébrednek az élő és gondolkozó gazdasági szerszámok tömege — igazságra —, a cselédség...

Az élőszerszám tömeg kezdi látni, hogy azért a sok munkáért, amit teljesít, még annyira sincs biztosítva, hogy emberhez hasonló életet élhessen. Ellenkezőleg, tehetetlen dühvel szemléli, mint söprik be a rangos hajcsárok az ő munkájuk hasznát az uraság páncélfalú szekrényébe. Látja, mint pocskolódni el az aranykalászkért aranygarmadák. Lassan ráeszmél, amikor egész szekérsorral szállítják a kövér fekete föld kincsét: az aranypiros búza óriási mennyiségét, hogy azt, amit az ő keserves munkája megteremtett kénytelen parancsszóra odavinni, ahol ezért a csengő aranyakat, nehéz ezreket fizetik — de nem neki, hanem a gazdának, az uraságnak.

A döcögő szekéren felhalmozott gabonán ülve érzi, hogy gyomra éhesen korog, s nem szabad hozzányúlni ahhoz, ami őt illetné meg, mert ott lovagol háta mögött gangos kényességgel, korbáccsal kezében a rangos hajcsár, ki reá suhant, ha hozzá mer nyúlni... Tudatára ébred, hogy sehogy sem igazságos az, hogy ő dideregve fagyoskodik rongyaiba burkoltan a szállítószekéren, míg gazdája a budapesti palotáiban avagy uradalom fényűzőn berendezett-villáiban élvezzi a földi paradicsom minden

gyümölcsét... Látja a különbséget, az ura dorbézoló és az ő szomorúan nyomorúságos élete között...

...Elképzeli, hogyan is lehetne akkor, ha ők egyszer mindannyian fölébrednének és tömörülnének egy osztálytudatos földmunkások szakszervezetébe.

Akkor nem kellene éhbérért, rossz és szűkösséggel kiegészített robotolni hajnali 2 órától este 10 óráig télen, nyáron egyformán, hanem tisztességes megélhetést, nagyobb darab kenyeret tudnánk biztosítani saját és családjaink részére. Nem kellene akkor az uraság kizsákmányolt rabszolgáiként élni!...

A munkások és parasztok lapja: a Szervezett Munkás betűről betűre megírta már, mit és hogyan kell a munkásoknak tenni, ha meg akarják akadályozni a kizsákmányolt rabszolgaságot. Ja! De éppen ez nem tetszik az uraság rongyos hajcsárainak... Ezért is írták be a fekete könyvükbe a cselédség azt a részét, amely olvasni és terjeszteni merete az igazi munkásújságot. Megfenyegették a szegény rabszolgákat: „Ha még egyszer ezt az újságot valakinél meglátják, ki fogják tenni a szűrét — „a kis királyság” — az uradalom területéről.”

Milyen bátrak ezek a vitéz rangos hajcsár urak!? Pedig mi ismertük már önöket meghunyászkodón is, mint a megvert kutyát! Akkor nem volt olyan nagy hangjuk. Urak! Urak! Rangos hajcsárok! Hát nem gondolják önök, hogy eljön még az az idő, amikor leszámolunk még a korbácsütésekért meg az embertelen kizsákmányolásért? Hát jegyezzék meg az urak, hogy mi nem félünk az önök fenyegetésétől! Mi szervezkedni fogunk s tovább is olvasni fogjuk lapunkat, ami fölnyitotta szenvedésektől el-tompult agyunkat, s ehhez jogunk van! A mi jogainkkal élni is fogunk!

Bátran előre, uraság kizsákmányolt rabszolgái, cselédjei. Tömörülni a szakszervezetbe, ami a mi védőbástyánk.

NYILATKOZAT

Én, aki azon hat ember közül való vagyok, akik árulásunkkal és gyengeségünkkel megbuktattuk a munkásságnak mozgalmát a Ferrum-gyárban, és célhoz juttattuk az igazgatóságnak aljas tervét és embertelen munkaprogramját, amely a nyers akkordmunka bevezetéséből állott, így árulásunkkal lehetővé tettük — dacára a munkásság háromhetes hősiességének — az igazgatóság tervét, a nyers akkordmunkát.

Én, aki az elbocsátás előtt a gyárban csoportvezető voltam, az árulás után szintén visszakaptam helyemet, most itt állok a megcsalt Ferrumgyári szervezett munkások és a jugoszláviai szervezett ösztönmunkások

előtt, mert megbántam bűnöm, azt a bűnt, amit mint szervezetlen munkás követtem el, magam és munkatársaim ellen avval, hogy engedtem a másik öt társam bor melletti rábeszélésének, én is bementem velük együtt munkát vállalni a gyárba. Evvel megpecsételtük a sorsát egyelőre a munkásság mozgalmának.

Azon kéréssel járultam az itteni független vasas csoport vezetőségéhez, hogy bocsássa meg nekem és tegye lehetővé számomra azt, hogy a becsületes és osztálytudatos munkástársaim között a szervezetben ismerhessem meg a munkásság útját, és hogy soha többé, semmi körülmények között ne lehessen árulója a munkásság ügyének. Egyben kijelentem, hogy ezen elhatározásomra engem senki nem beszélt rá, hanem saját belátásom szerint és a felébredt lelkiismeretem parancsoló szavának engedelmeskedve cselekedtem, mert láttam azt, hogy abból a keresetből, amit a Ferrumgyár igazgatósága ad, nem lehet megélni, és hogy csak eszközök voltunk az igazgatóság kezében. Amikor tudatára ébredtem cselekedetemnek és ráismertem magamra, hogy im voltam és mi vagyok, megundorodtam saját magamtól, és senki más, mint a felébredt lelkiismeretem parancsoló szava kényszerített ide. Teljes bűnbánattal teszek eleget a vezetőség ítéletének, amely ebből a nyilatkozatból s a taggyűlés előtt való megjelenésből állott, ahol a tegnapi Lendvai megkapta az őt megillető büntetést, mert én magam is, a mai Lendvai utálattal és iszonyattal fordulok el a tegnapi Lendvaitól.

Ígérem azt, hogy soha el nem tántorítható katonája leszek a munkásság bátran küzdő szenvedéseiben is bátor táborának.

Subotica, 1927. évi május hó 16-án.

Josip Lendvai, lakatos

A ZSÁK ÉS FOLTJA

(Moravicai munkáslevelezőnkől)

Hogy a tőkés társadalomban a társadalom minden intézménye ezen társadalom „tőkés” rétegének érdekeit szolgálja, ez az öntudatos munkások előtt régtől fogva ismeretes. De az öntudatlan munkások — pedig sajnos ma még ezek képezik a munkásosztály túlnyomóan nagy hányadát — engedik magukat a burzsoázia tagadhatatlanul ügyes szemfényvesztői által félrevezetve hinni azt, hogy a jelenlegi tőkés burzsoá társadalomban demokrácia és egyenlőség uralkodik.

Nevezetesen egyenlőség a polgári jogok terén. Hisz a még magát öntudatos és felvilágosultnak tartó munkás szájából is számtalanszor hallani e szót: „a törvény előtt mindnyájan egyformák és egyenlők vagyunk”.

Hogy ez mennyire népbutítás és csalás, ennek bizonyosságául szolgáljon az alábbi eset:

„Az édes magyar testvér”-ekhez tartozó Kovács András és fia János gazdák, akiket az a jó isten vagy 100 lánccal földbirtokkal vert meg, megfogadták Momcsek József nős, 3 családos munkást az alábbi feltételek mellett: (Közöljük a megállapodást szó szerint, teljes íráshibáival együtt.)

„Alulírott gazda megfogadtam Momcsek József munkást 1927. aug. 24-től 1928 április 24-ig, fizetése ezen fentmegnevezett időre 150 azaz egyszázötven dinár 7 mázsa búza 14 mázsa morszolt kukorica.

Semmiféle tűzrevalót ez év leteltével elvinni a cselédnek nem szabad. Ha tehenet fej a felesége, minden negyedik liter tej az övé. A rábizott jószágot rendesen gondozni tartozik és tartozik nappal nap keltétől nap lementéig akár kézi, akár igaerővel kint dolgozni. Reggel fél óra, délben egy óra az étkezési idő, oszonna nincs. A felesége mosni, vasalni és meszelnit tartozik napi 20 dinárért ben kosztón. Csutkát mint tűzi anyagot havonta tíz kosárral kap. A szobát naponta egyszer szabad fűteni. Minden munkát tartozik végezni, amit a gazda parancsol, ha a gazdát valami ingyen munkára hajtáná a hatóság, úgy helyette a cseléd vasárnap is tartozik menni.

Munkaidő alatt a cselédnek tilos a lakására bemenni. A cselédnek minden második héten az istállóban kell aludnia, ha benkosztos cseléd nem lenne. Mikor helyre áll kap egy mázsa krumplit.

Kel St. Moravica, 1927. júl. 18.

Kovács János gazda.”

Ilyen bérlevél alapján állt munkába Momcsek munkástársunk, és tőle telhetően igyekezett eleget tenni a nyomor által reá kényszerített nehéz kötelezettségnek. De nem úgy a gazda, mert a megígért 1 méter mázsa krumplit még a munkás követelésére sem adta meg mind, hanem csak felét nagy duzzogva.

A hajcsárkodáshoz állandóan igen jól értett, és sűrűn ordította: „Hé, énnálam nem így szoktak dolgozni, énnálam 10 perc alatt egy kocsi kukoricaszárat meg kell rakni.” De a „jó gazdának” nemcsak erre van gondja, hanem arra is, hogy ha a sürgős munka elvégződik, még olcsóbb cselédet keressen és tartson.

És ha ő valamit akar, hát azt végre is hajtja, csak alkalomra vár. Ha pedig csak az kell, az is akadt hamarosan.

Október 31-én vásár volt, és Momcsek munkatársunknak is be kellett egyes dolgokat vásárolnia télire. Szabadságot kért s kapott is a gazdától.

Reggel 7 órakor távozott el a tanyáról és délután 1 órakor jelentkezett a gazda apjánál, ahol azzal fogadták, hogy hol csavarog, hisz már egy kocsfi füvet kellett volna ekkorra hozni. Természetesen munkatársunk tiltakozott. Ő nem csavargott, de előbb nem bírt bevásárolni. Majd eltávozott, lekaszált a kocsfi füvet és hazavitte az öreg gazdához, aki tudtára adta, hogy a szállásról vasárnapig elpakoljon.

Kint még nagyobb volt a meglepetése, mert már az utódja, az olcsóbb cseléd is kint volt a tanyán, ahol a fiatal gazda szintén jól lehordta és tudtára adta: „Ha nyolc napon belül el nem pakol, csendőrökkel hányatom ki.”

No de van faluháza, ott mérik az igazságot!

Elment hát Momcsek munkatársunk oda elpanaszolni a baját. A bíró jó ember, és Kovács uram éppen akkor informálta, amikor a bérese elment panaszt tenni.

A bíró meg is hallgatta, igazat is adott neki, de hogy barátját és osztálytársát meg ne sértse, azt tanácsolta a béresnek, menjen és kérje meg szépen a gazdát, hátha megbocsájt . . .

A munkatársunk azonban azt gondolja, talán mégsem egészen így szól a törvény, és majd elmegy igazságot kérni és keresni a topolyai járásbírósághoz.

A jegyzőtől tehát szegénységi bizonyítványt kért és kapott is, ezzel bement a topolyai járásbírósághoz, de — és itt már kezd kilógni a lóláb — a járásbíró ér nem is akarta meghallgatni!

Hanem azonnal a cselédkönyvét kínálta e szavakkal: „Ja maga az, maga a Kovácsnak a cselédje, itt a könyve és pakoljon, mert lezáratom.”

A könyvébe pedig be van írva: „Engem a szolga disznónak nevezett, dec. 24-ig kifizettem és elbocsájtottam.” Jellemző az, hogy a gazda nem tud államnyelven, míg a fenti sorok áliamnyelven vannak beírva. Vajon ki tette meg ezt a szívességet a 100 láncos magyarpárti gazdának?

Vajon ismeri-e, igen tisztelt járásbíró úr, azt az ipartörvényt, amely elrendeli, hogy a munkásnak a munkakönyvébe a bérvizsnyon kívül más be nem írható?

Vajon megindította-e az eljárást a törvények ezen nyílt megsértése miatt a fenti gazda ellen?

És most az utolsó felvonás Topolyán.

Munkástársunk nem akart belenyugodni az őt ért súlyos igazságtalanságba, megpróbál még valamit, elmegy Jeszenszki ügyvéd irodájába, az ügyvéd helyettese fogadta, meghallgatja és nagy bölcsen kijelenti: nézze, ha maga megelőzte volna a gazdáját, úgy talán valamit lehetne tenni, de így legjobb, ha szépen megkéri a gazdát és visszakönyörgi magát.

Ime, a burzsoázia zsákja mindenhol megtalálja a foltját.

KETTEN BESZÉLNEK

Szervezett munkás vág neki a külvárosnak. Hazafelé tart a műhelyből. Sötét este. Kis szutykos kölyök megy előtte. Szervezett munkás vállára teszi a kezét. Szerbül szólítja meg.

— Szerb vagy?

— Igen.

— Hogy hívnak?

— Jakob Böhme.

Szervezett munkás németül folytatja.

— Miért mondd, hogy szerb vagy, hiszen német neved van?

— Mindegy. Nem is gondoltam rá, mit mondok.

— Hány éves vagy?

— 13.

— Mi apád?

— Lakatos. De már három éve nem dolgozik. Tüdővész és vízi-betegsége van. Nem tud dolgozni.

— Hát az anyád?

— Napszámba jár, ha akad munka. Mindent vállal. Földmunkát is. De most télen nincs munka sehol.

— Vannak-e testvéreid?

— Van két bátyám és egy húgom.

— Mekkora?

— Az egyik 20 éves. Cipész. De most, hogy szezon idején sincs munka, a kikötőbe, a fatelepre jár munkát keresni.

— És akad-e munkája?

— A nyáron csak volt. De most a kikötőben sincs semmi forgalom. Egyáltalán nem tudom, mi lehet az oka, de három év óta mindig egyre rosszabb és rosszabb. Mindegyre kevesebb a munka.

— Hát a másik bátyád?

— Ő 18 éves. Szabó. De nem jó szakmunkás. Míg inas volt, a mesterének dolgozott, most meg nem kap munkát.

— Hiszen most van a karácsonyi szezon a szabóiparban.

— Igen, de mégis a szabómunkások kétharmada van munka nélkül. Ő is bejárja naponta a várost. Jeget vág, zsákot hord, fát vág, amikor mi akad.

— És van állandó munkája?

— Ritkán van. Ő se tud most a télen hazaadni pénzt. A húgom meg kislány, nincs 10 éves.

— És mit csinálsz te?

- Csomagokat hordok az állomásról. Már 3 éve vagyok hordár.
- És jól keresel?
- Azelőtt jól kerestem. Minden ruhám, fehérneműm magam vettem. Persze, nem újat. Arra nem tellett. De mégis volt mindenem, még haza is tudtam adni kosztra.
- És most?
- Nagy a konkurrencia. Sokan vagyunk az állomáson. És mindig olcsóbban kell hordanunk a csomagokat. A fiákerok, autók is olcsók most. Most már csak ritkán akad jó napom.
- Szóval tízéves korod óta tartod el magad a családdal? Hát mikor voltál gyerek?
- A kis szutykos elbámul.
- Gyerek? Hát most is gyerek vagyok?
- S nem tudja megérteni, hogy aki családfenntartó, az ne lehessen gyerek is egyúttal.
- De sohasem volt gond nélküli gyerekséged. Játszottál-e valamikor gond nélkül, vidám gyereksereggel? Élvezted-e gyerekkorod? Voltak-e szép játékaid?
- Sohasem.
- És mit fogsz később csinálni? Tanulsz-e valamit? Vagy egész életedben csomagot fogsz hordani?
- Nem érek rá tanulni. Sem iskolába nem járhatok, sem műhelybe. Kenyeret kell keresnem. De bátyáim tanultak mesterséget, mégsem dolgoznak a szakmájukban, és ugyanúgy csavarognak, mint én.
- Honnan jössz most?
- Moziból.
- Mozira adod ki a pénzed? Nem találsz valami komolyabbat?
- Ingyen megyek. Segítek kipakolni a filmeket, hordok plakátokat érte.
- Mondja, sokáig fog ez tartani?
- Micsoda?
- Ez a nyomor.
- Még rosszabb lesz.
- De meddig fog tartani?
- Amíg hagyod, hogy a mozi uralkodjon lelken. Amíg a moziért dolgozol szabad idődben.
- Hát mit csináljak?
- Fogj össze kis társaiddal, bátyáiddal, bátyád társaival, anyáddal, apáddal és kezdjétek harcot a jobb életért.
- Hogy harcolhatunk mi?
- Nem vagytok egyedül. Megvannak a munkásság harcos szerveze-

rei. Lépjetek be, erősítsétek azt, és akkor győzni fog a munkások osztálya és az igazság.

LŐRINCZ Péter

A FÖLDMUNKÁSOK ÉLETÉBŐL

Bajmok

„Megkezdődött az attak a bajmoki földmunkáscsoport ellen.” A bajmoki Magyar Párt főkorifeusai: Kis Károly névre hallgató elnöke és a demokratából vedlett Paor György névre hallgató nagy magyar aranyparasztok „denunciálása”.

A múlt hó 26-án megjelent ez a két „nagy példájú, kevés dohányú” mákvirág, különben községi előljárók a jegyzői hivatalban, és szóbelileg bizalmasan jelentették és kérték a községi jegyzőt, hogy az újjáalakult földmunkáscsoportunkat, amit ők „kommunista bandának” neveznek, oszlassa fel, és a vezetőséget tartóztassák le azért, mert összejöveteleket tartunk és „kommunista újságot”, értsd: a Szervezett Munkást és „kommunista könyveket”, értsd: a Szervezett Munkás naptárát olvassuk és terjesztjük.

Látjátok, magyar ajkú munkástársaim, hogy milyen szerepre vállalkozik az a Magyar Párt hivatalos alelnökével és társával, amely Magyar Párt évek óta, napról napra ígérgette nektek, kisebbségi magyaroknak a „soha el nem érhető hetedik mennyországot”, hogy a nagymagyar burzsuj és aranyparaszt párt aklába tömörítsenek benneteket, hogy szavazataitokkal megvédhessék a nagy magyar párti nagybirtokos urak a saját részükre azt az agrármaximumot és szupermaximumot, amelyhez a nincstelen magyar stb. nemzeti kisebbségi földmunkásoknak volna joguk, akiknek a szavazataival szerezték is a mandátumaikat.

De ahelyett, hogy megmozdultatok volna, hogy az osztályharc terén szervezkedjétek, hogy a földmunkás szakszervezetek útján küzdjétek ki a nagyobb darab kenyeret és emberségesebb elbánást, erre: a Magyar Párt főkorifeusai összedugták a fejüket és kisütötték a náluk nem megvetett szokást: a kommunista denunciálást és nem átalították a „fajmagyar testvérek” kérni a községi jegyzőt arra, hogy oszlassa föl a földmunkások csoportját és a vezetőséget tartóztassa le, akiknek a legnagyobb része magyar nemzetiségű. Ez az a „fajszeretet”, amivel a kisebbségi nincstelen sorsban levő magyar munkásságot körülveszik a „burzsujpárti” nagy magyar aranyparasztok!!!

Vigyázzanak a főkorifeusok! Denunciálni nem nehéz: de igazolni igen! S hogy az ilyen miskulancián hamar átlátnak a munkásság széles rétegei és otthagyják a Magyar Pártot.

A bajmoki földmunkásoknak csak annyit, hogy csakis az osztályharcos független szakszervezetek útján küzdhetik ki a gazdasági helyzetüknek a javulását, a munkaidő és a munkabérek megjavítását, és ha mennél többen szervezkedtek és tömörültek az osztályharcos földmunkás szakszervezetekbe, annál nagyobb az erőtök, és szervezett erővel könnyebben vissza tudjátok verni az ilyen: báránybőrbe bújtatott ordasok támadását és benunciálását. Azért fel tehát munkára: be a földmunkás csoportba. Éljenek az osztályharcos független szakszervezetek.

Bajmoki földmunkás

Mali Idjos

Van Mali Idjosen egy híres gazda, aki a Szőke Mátyás névre hallgat, aki közismert nemcsak nálunk, de Moholon meg Topolyán is. Ez a díszmagyar gazda jó példával szolgált minden burzsujnak, hogyan lehet árvákon meggazdagodni. Örökbe fogadott 5 évvel ezelőtt egy boszniai leányt, úgy, hogy 7 évig szolgál nála és akkor úgy ki fogja stafírozni, mint a saját lányát. Dolgoztatta kímélet nélkül 5 évig, és most télvíz idején kitette az utcára ez az emberbőrbe bújt vadállat a szegény proletár nőt, aki most sírva ögyeleg az utcán, nem lévén senkije. Se apja, se anyja felől nem tud semmit, azt se tudja, hova való, hisz kicsiny korától fogva itt van a Vajdaságban. Ráfogta ez a Szőke úr a lányra, hogy lopott, de persze ismerjük már ezt, tudjuk, miről van szó. Közeledett az idő, hogy kitölti a hét évet és fizetni kell, hát kínált neki az 5 évi szolgálatért 300 dinárt. Persze a lány ezt elutasította, minden hónapért 150 dinárt követelt, és hogy adjon neki cselédkönyvet. Felhorkant erre a gazda: hogy fizessek olyan sokat, hiszen mióta nálam vagy, elloptál tőlem tízezer dinár értékűt. Azt hisszük, megfordítva van ez, mert visszatartotta a keservesen ledolgozott bérét az árvának. Hol keresse ez most az igazságát?

Elvtársnők, ha mindnyájan beléptek az osztályharcos szervezetbe, a Jugoszláviai Földmunkások, -nők Szövetségébe, meg fogjátok tudni védeni magatokat az ilyen vadállati lelketlenség ellen is és rászorítja az ilyen burzsujokat, hogy megtartsák a saját törvényeiket. Szervezettségben az erő. Bünt követ el önmagával szemben, bünt követ el családjával és proletár testvéreivel szemben az, aki a szervezettségben rejlő erőt kihasználni nem segíti.

ÍGÉRETEK A VALÓSÁGBAN

Többször el-el szoktam járni gyűlésekre, meghallgatni, melyik párt mit akar, mit ígér.

Azt tapasztaltam, hogy minden pártnak az ígéret szekere roskadásig meg van rakva jobbnál jobb ígérétekkel, amit nemigen fukarkodik egy párt sem szétszórni a dolgozó nép közé.

1929. január 1-én volt az a nap, amelyen a gazda bérest fogad, a szegény éhező proli meg eladja magát 1930. január 1-ig potom áron. Én is elmentem, hogy két karom munkaerejét áruba bocsássam. Hát itt aztán tapasztaltam, hogy ezek a gazda urak, amelyek a radikális, magyar, demokrata meg nem tudom én milyen pártok tagjai, mennyire szívükön viselik a szegény dolgozóknak a sorsát. Hej, urak, itt volna rá alkalom, hogy megmutassátok, tettekké azt, amit a gyűléseken prédikáltok, hogy mennyire szíveteken viselitek a szegény ember sorsát. Hej, urak, itt volt alkalom arra, hogy a ti a gyűléseken túláradozó nagy szíveteket megmutassátok. De meg is mutattátok igazából, amit az alábbi esetek a napnál is fényesebben bizonyítanak.

Dósa Ferenc felvett egy 21 éves földmunkást a következő bérért (értés 1 évre):

4 mázsa búza á 250 din	1000 din
3 mázsa kukorica á 270 din	810 din
1 drb 6 hónapos malac	150 din
Készpénz	1000 din

értésd 365 napra 2960 dinárt, mert hát vasárnap is kell a jószágot etetni, itatni, nincs pihenés, nincs szabad idő egész éven át, és ezért napi 16 órát kell dolgozni 8 dinárért, óránként 0,50 din.

Udvari Péter: fogadott egy 18 éves fiatal földmunkást évi 3500 dinért, napi 9,50, 16 órai munkaidő mellett, óránként 0,60 paráért.

Egy családos földmunkásnak ígért egy B. Topola-i gazda:

7 mázsa búzát á 250 din	1750 din
3 mázsa kukoricát á 270 din	870 din
1 drb malacot á 100 din	100 din
1 kocsi tűzrevaló á 100 din	100 din
1 pár cipő á 150 din	150 din
Készpénz	1000 din

365 napra 3910 dinár, egy napra 10,50 din. 16 órai munkaidő mellett, egy órára 0,65 din.

Elvtársak! Ime, a példa előttem van. Láthatjátok, milyen jót akarnak nektek a magyar gazdák. Jót akarnak. Nyolc dinár napszámért, vagyis 16—18 órai munkaidő mellett 50 paráért óránként dolgoztatni. Munkástestvérek! látjátok, hogy a gazdák szívében nincs jóakarát, nincs szánalom, nincs belátás, nincs, ki pártunkat fogja, csak a mi összetartásunk kényszerítheti őket jobb belátásra, jobb bánásmódra, nagyobb munkadíjak fizetésére és az úgynevezett „jószívűségre”.

Ezek után mindenki láthatja, hogy a létért való küzdelemben nincs irgalom. A jóllakott nem érzi a nyomort, a szenvedést, a nélkülözést, az éhes gyermekek sírását, a beteges rongyos asszony és család vergődését, koplalását, és ha figyelembe vesszük a mai kapitalista rendszer őrzítő racionalizálását, láthatjuk azt, hogy a tőkés, a kapitalista, a gyáros, a földbirtokos nem is akar más munkaerőt, mint fiatalt, erőset, egészségeset, hogy azt minél jobban ki tudja használni, mert neki fő az ő számítása, minél olcsóbban szerezni kizsákmányolható munkást, proletárt, hogy minél több legyen a haszon, a profit. A szegény dolgozó nincstelen, a földrobotosa az, az megdögölhet, mit törődik a földbirtokos a dolgozóval, illetve törődik, de csak akkor, amikor dolgozni kell, amikor a gazdagoknak rakásra hordja a kincseket, amelyet a gazdagok saját vagyonuk gyarapítására használnak fel. Amint láthatjuk, a földbirtokos csak fiatal, erősmunkaerőt keres. Az idősebb munkás, aki felnevelte a gyermekeit, az már nem kell, és ha kell is, éreznie kell, hogy önála nélkül is van elég munkanélküli. A fiatal, erős, egészséges földmunkás napibére 8 és 15 din. Az urak vadászkutyája is többbe kerül naponta. A családos földmunkás keresete nem sokkal több, a legjobb esetben 20 din, de ő nemcsak maga van, az asszony, a gyerekek, hát hogy tudnak ezek megélni? Menynyi jut itt egy lélekre, és ha figyelembe vesszük, hogy a legjobb esetben csak egy félét dolgozik, akkor joggal mondhatjuk, hogy az urak vadászkutyájának jobb élete van, mint egy földmunkásnak.

Ma a Vajdaságban több mint 100 000 földmunkás van munka nélkül. Azonban ezekkel nem törődik senki. Ígérni mindenki ígér, fűt-fát, minden jót, eget-földet, csak adni nem ad senki semmit. Nem bizony, nem is fog, mert a létért való küzdelemben annak van igaza, aki erősebb.

Elvtársak! A munkásosztály felszabadítója csakis maga a munkásosztály lehet.

Fogjunk össze, szervezkedjünk!

Be az osztályharcos földmunkások és nők szakszervezetébe!